EVROPSKÁ
KOMISE

V Bruselu dne 24.9.2025
COM(2025) 516 final

ZPRÁVA KOMISE EVROPSKÉMU PARLAMENTU, RADĚ, EVROPSKÉMU HOSPODÁŘSKÉMU A SOCIÁLNÍMU VÝBORU A VÝBORU REGIONŮ

Zpráva o pokroku při provádění Nástroje pro propojení Evropy na období 2021–2027 v letech 2021-2024

I. Úvod

Podle čl. 22 odst. 4 nařízení (EU) 2021/1153, kterým se zřizuje Nástroj pro propojení Evropy (CEF) na období 2021–2027[1], předkládá Komise zprávy o pokroku, které obsahují informace o provádění CEF a upřesňují, zda jednotlivá odvětví postupují podle plánu. Nařízení o Nástroji pro propojení Evropy bylo přijato v červenci 2021, šest měsíců po zahájení víceletého finančního rámce na období 2021–2027, a tato první zpráva o pokroku se bude týkat let 2021–2024.

Nástroj pro propojení Evropy byl zřízen s cílem budovat, rozvíjet, modernizovat a dokončit transevropské sítě v odvětvích dopravy a energetiky a v digitálním odvětví. Bezproblémová přeshraniční konektivita je nezbytnou podmínkou hladkého fungování jednotného trhu EU. Posiluje hospodářskou, sociální a územní soudržnost a přispívá k plnění dlouhodobých závazků EU v oblasti dekarbonizace v rámci Zelené dohody pro Evropu. Aktuální program je nástupcem programu CEF na období 2014–2020 (CEF1), který fungoval v rámci předchozího víceletého finančního rámce. Finanční rozpočet na provádění CEF na období 2021–2027 (CEF2) činí 33,7 miliardy EUR.

CEF je centrálně řízený nástroj. Je realizován s pomocí Evropské výkonné agentury pro klima, infrastrukturu a životní prostředí (CINEA), pokud jde o odvětví dopravy a energetiky, a s pomocí Evropské výkonné agentury pro zdraví a digitální oblast (HADEA), pokud jde o digitální odvětví. Je založen na soutěži mezi projekty, které předkládají předkladatelé projektů, jako jsou provozovatelé infrastruktury nebo soukromé společnosti, v průběhu pravidelných výzev k podávání návrhů v rámci nástroje CEF. Tato soutěž zajišťuje vysokou kvalitu přípravy projektů a tlak na jejich včasné dokončení. Tento model řízení zaručuje, že fondy CEF budou sloužit prioritám stanoveným v nařízení. Nástroj pro propojení Evropy je prováděn prostřednictvím víceletých pracovních programů, které upřesňují harmonogram výzev k podávání návrhů, jejich témata, orientační rozpočet a kritéria pro výběr a udělení.

Doprava:

V odvětví **dopravy** podporuje CEF infrastrukturní projekty společného zájmu související s dokončením a modernizací transevropské dopravní sítě (TEN-T), aby přispěl k vytvoření účinné, propojené a multimodální transevropské dopravní sítě a infrastruktury pro inteligentní, interoperabilní, udržitelnou, inkluzivní, přístupnou, bezpečnou a zabezpečenou mobilitu. Cílem Nástroje pro propojení Evropy je také přizpůsobit části TEN-T pro dopravní infrastrukturu dvojího užití, aby se zlepšila civilní i vojenská mobilita. Rozpočet přidělený na složku CEF v odvětví dopravy na období 2021–2027 činí 25,8 miliardy EUR. Celkem 11,3 miliardy EUR je vyčleněno pro země, které mají nárok na podporu z Fondu soudržnosti, a 1,7 miliardy EUR na projekty vojenské mobility dvojího užití.

Víceletý pracovní program Nástroje pro propojení Evropy v odvětví dopravy, přijatý v srpnu 2021[2] a pozměněný v červenci 2023[3], pokrývá roční výzvy k podávání návrhů v letech 2021

[1] Nařízení Evropského parlamentu a Rady (EU) 2021/1153 ze dne 7. července 2021, kterým se zřizuje Nástroj pro propojení Evropy a zrušují nařízení (EU) č. 1316/2013 a (EU) č. 283/2014 (Text s významem pro EHP), Úř. věst. L 249, 14.7.2021, s. 38.

[2] Prováděcí rozhodnutí Komise C(2021) 5763 final ze dne 5. srpna 2021 o financování Nástroje pro propojení Evropy – odvětví dopravy a o přijetí pracovního programu na období 2021–2027.

až 2024. Z důvodu vysokého přesahu žádostí vzhledem k dostupným prostředkům, splatnosti projektů a rostoucí inflace po ruské invazi na Ukrajinu bylo na základě změny víceletého pracovního programu umožněno předsunout veškerý dostupný rozpočet v rámci stávajícího víceletého finančního rámce do výzev v rámci CEF v odvětví dopravy v letech 2023 a 2024.

Energetika:

Cílem složky CEF věnované energetice **(CEF v odvětví energetiky)** je rozvíjet projekty společného zájmu a projekty ve společném zájmu v rámci politiky transevropských energetických sítí (TEN-E)[4] s cílem dále integrovat vnitřní trh s energií, zvýšit interoperabilitu sítí napříč hranicemi a odvětvími, usnadnit dekarbonizaci hospodářství a zajistit bezpečnost dodávek energie. Nástroj pro propojení Evropy v odvětví energetiky by měl rovněž usnadnit přeshraniční spolupráci v odvětví energetiky, včetně projektů v oblasti obnovitelné energie. Rozpočet složky CEF v odvětví energetiky na období 2021–2027 činí 5,8 miliardy EUR.

První víceletý pracovní program pro CEF v odvětví energetiky byl přijat v srpnu 2021[5]. V říjnu 2022 byl změněn[6] v důsledku ruské válečné agrese proti Ukrajině s cílem poskytnout technickou pomoc pro další studie nezbytné pro urychlení synchronizace elektrizační soustavy pobaltských států s evropskou kontinentální sítí[7].

Revidované nařízení o transevropské energetické síti (TEN-E)[8] vstoupilo v platnost v roce 2022. Stanoví hlavní směry politiky transevropských energetických sítí a výběrového řízení pro projekty společného zájmu v rámci EU a projekty ve společném zájmu se zeměmi mimo EU[9]. Tyto infrastrukturní projekty společného zájmu a projekty ve společném zájmu jsou jednou ze dvou kategorií projektů, které jsou způsobilé pro financování ze složky CEF v odvětví energetiky (druhou kategorií jsou přeshraniční projekty v oblasti obnovitelné energie).

Touto revizí bylo nařízení o TEN-E uvedeno do souladu s cílem EU v oblasti klimatické neutrality pro rok 2050, přičemž byla omezena způsobilost projektů plynárenské infrastruktury pouze na projekty k ukončení energetické izolace Kypru a Malty. Revize zavedla také nové kategorie projektů: elektrizační soustavy na moři, vodíkové projekty a elektrolyzéry. S ohledem na revizi byl v listopadu 2023 přijat nový seznam projektů

---

[3] Prováděcí rozhodnutí Komise (2023) 4886 final ze dne 25. srpna 2023, kterým se mění prováděcí rozhodnutí C(2021) 5763 final o financování Nástroje pro propojení Evropy – odvětví dopravy a o přijetí pracovního programu na období 2021–2027.

[4] Definovány v nařízení Evropského parlamentu a Rady (EU) 2022/869 ze dne 30. května 2022, kterým se stanoví hlavní směry pro transevropské energetické sítě, Úř. věst. L 152, 3.6.2022, s. 45.

[5] Prováděcí rozhodnutí Komise (2021) 5791 final ze dne 6. srpna 2021 o financování odvětví energetiky v rámci Nástroje pro propojení Evropy a o přijetí víceletého pracovního programu na období 2021–2027.

[6] Prováděcí rozhodnutí Komise (2022) 7393 final ze dne 13. října 2022, kterým se mění prováděcí rozhodnutí C(2021) 5791 final o financování odvětví energetiky v rámci Nástroje pro propojení Evropy a o přijetí víceletého pracovního programu na období 2021–2027.

[7] Viz: Financování projektů společného zájmu (europa.eu).

[8] Nařízení Evropského parlamentu a Rady (EU) 2022/869 ze dne 30. května 2022, kterým se stanoví hlavní směry pro transevropské energetické sítě, mění nařízení (ES) č. 715/2009, (EU) 2019/942 a (EU) 2019/943 a směrnice 2009/73/ES a (EU) 2019/944 a zrušuje nařízení (EU) č. 347/2013, Úř. věst. L 152, 3.6.2022, s. 45.

[9] Projekty ve společném zájmu byly zavedeny revizí nařízení o TEN-E v roce 2022 a poprvé mohou žádat o Nástroj pro propojení Evropy v odvětví energetiky v roce 2024.

společného zájmu a projektů ve společném zájmu, v němž byly identifikovány vybrané projekty v nových kategoriích a díky němuž mohou od roku 2024 žádat o podporu z Nástroje pro propojení Evropy[10].

V únoru 2024 byl přijat nový víceletý pracovní program na období 2024–2027[11].

Digitální technologie:

Cílem složky **CEF v odvětví digitálních technologií** s rozpočtem přibližně 1,6 miliardy EUR je přispět k zavádění bezpečných a zabezpečených digitálních sítí s velmi vysokou kapacitou a systémů 5G, zvýšit odolnost a kapacitu páteřních digitálních sítí na území EU jejich propojením se sousedními územími a podpořit digitalizaci dopravních a energetických sítí. CEF v odvětví digitálních technologií (2021–2027) má jiné cíle a větší rozpočet než jeho předchůdce CEF Telecom (2014–2020). CEF v odvětví digitálních technologií se zaměřuje na granty na zavádění infrastruktury pro digitální konektivitu celoevropského významu, zatímco CEF Telecom vyčlenil 117 milionů EUR na finanční nástroje podporující zavádění širokopásmové infrastruktury, 130 milionů EUR na WiFi4EU a zbytek rozpočtu na digitální služby (přibližně 900 milionů EUR).

První víceletý pracovní program Nástroje pro propojení Evropy v odvětví digitálních technologií, zahrnující výzvy na období let 2021–2023, byl přijat v prosinci 2021[12] a pozměněn v dubnu 2023[13], s cílem zohlednit změny v připravenosti a poptávce zúčastněných stran a nejnovější vývoj politických priorit. Druhý víceletý pracovní program Nástroje pro propojení Evropy v odvětví digitálních technologií (2024–2027) byl přijat v říjnu 2024[14].

II. Výzvy k podávání návrhů od roku 2021 do roku 2024

Doprava:

Prostředky v rámci **CEF v odvětví dopravy** jsou přidělovány především prostřednictvím každoročních výzev k podávání návrhů. Doposud byly vyhlášeny a uzavřeny tři roční výzvy k podávání návrhů, obecné a v oblasti soudržnosti, s dostupným rozpočtem 19 miliard EUR. Prostředky na vojenskou mobilitu (1,7 miliardy EUR) byly v plné výši přiděleny v rámci tří výzev v letech 2021 až 2023. Poslední výzva k podávání návrhů v rámci obecného přídělu

[10] Nařízení Komise v přenesené pravomoci (EU) 2024/1041 ze dne 28. listopadu 2023 kterým se mění nařízení Evropského parlamentu a Rady (EU) 2022/869, pokud jde o unijní seznam projektů společného zájmu a projektů ve společném zájmu, Úř. věst. L, 2024/1041, 8.4.2024.

[11] Příloha prováděcího rozhodnutí Komise (2024) 482 final ze dne 1. února 2024, kterým se mění prováděcí rozhodnutí Komise C(2022) 7393 o financování odvětví energetiky v rámci Nástroje pro propojení Evropy a o přijetí víceletého pracovního programu na období 2021–2027.

[12] Příloha prováděcího rozhodnutí Komise (2021) 9463 final ze dne 16. prosince 2021 o financování Nástroje pro propojení Evropy – digitální odvětví a o přijetí víceletého pracovního programu na období 2021–2025. Víceletý pracovní program na období 2021–2023 – Nástroj pro propojení Evropy – Digitální technologie | Utváření digitální budoucnosti Evropy.

[13] Příloha prováděcího rozhodnutí Komise (2023) 2533 final ze dne 19. dubna 2023, kterým se mění prováděcí rozhodnutí C(2021) 9463 o financování Nástroje pro propojení Evropy – digitální odvětví a o přijetí víceletého pracovního programu na období 2021–2025. Víceletý pracovní program na období 2021–2023 – Nástroj pro propojení Evropy – Digitální technologie | Utváření digitální budoucnosti Evropy.

[14] Příloha prováděcího rozhodnutí Komise (2024) 6891 ze dne 9. října 2024 o financování Nástroje pro propojení Evropy – digitální odvětví a o přijetí víceletého pracovního programu na období 2024–2027.

prostředků a přídělu v rámci soudržnosti (2,5 miliardy EUR) byla uzavřena v lednu 2025 a probíhá její hodnocení. Šlo o první výzvu na základě revidovaného nařízení o TEN-T[15], které vstoupilo v platnost v roce 2024.

Reakce na výzvy svědčí o velkém zájmu ze strany předkladatelů projektů: přesah žádostí vzhledem k dostupným prostředkům byl téměř trojnásobný. Nevyprovokovaná ruská válečná agrese vůči Ukrajině odhalila také potřebu podpořit rozvoj civilně-vojenské dopravní infrastruktury, aby bylo možné čelit důsledkům nové geopolitické situace. Dopad zvýšených cen energií a surovin a nedostatek pracovních sil vedly k dalším potřebám financování. V této souvislosti Komise po dohodě s Výborem Nástroje pro propojení Evropy využila flexibility, kterou pro výzvy na roky 2021 a 2022 dává víceletý pracovní program (přidělení dodatečných finančních prostředků až do výše 20 % částky uvedené v původním pracovním programu). Kromě toho, víceletý pracovní program Nástroje pro propojení Evropy na období 2021–2027 byl v červenci 2023 změněn tak, aby se veškerý dostupný rozpočet v rámci stávajícího víceletého finančního rámce dále předsunul do výzev k podávání návrhů v rámci Nástroje pro propojení Evropy v odvětví dopravy na roky 2023 a 2024.

Část rozpočtu Nástroje pro propojení Evropy v odvětví dopravy je přidělena na **Nástroj pro infrastrukturu pro alternativní paliva**, který byl zřízen jako smíšený nástroj kombinující granty Nástroje pro propojení Evropy s finančními nástroji poskytovanými vnitrostátními podpůrnými nebo komerčními bankami. Nástroj pro infrastrukturu pro alternativní paliva s rozpočtem 2,3 miliardy EUR je určen na infrastrukturu pro alternativní paliva, jako jsou elektrické dobíjecí body, elektřina z pevniny pro lodě u nábřeží, vodíkové čerpací stanice atd. Průběžná výzva k podávání návrhů v rámci Nástroje pro infrastrukturu pro alternativní paliva na rok 2021 (s pěti uzávěrkami) byla uzavřena na konci roku 2023.

Druhá průběžná výzva Nástroje pro infrastrukturu pro alternativní paliva se zbývajícím rozpočtem ve výši 1 miliardy EUR byla vyhlášena v únoru 2024, přičemž do začátku roku 2026 budou každých šest měsíců stanoveny tři uzávěrky. První uzávěrka byla v září 2024. V rámci ní bylo 39 vybraným návrhům přiděleno 421 milionů EUR.

Tabulka 1: ***Výzvy k podávání návrhů v rámci CEF v odvětví dopravy na období 2021–2023***

	Návrhy		**Rozpočet**			**Míra přesahu žádostí***
Příděl prostředků	**Způsobilé**	**Úspěšné**	**Orientační**	**Požadovaný**	**Přidělený**	
Obecná	909	299	8,5 miliardy	30,7 miliardy	9,5 miliardy	3,6
Soudržnost	214	109	8,8 miliardy	19,6 miliardy	9 miliard	2,2
AFIF	191	167	1,9 miliardy	2 miliardy	1,7 miliardy	1
Vojenská mobilita	186	95	1,7 miliardy	5 miliard	1,7 miliardy	2,9
Celkový součet	1 454	631	20,3 miliardy	56,8 miliardy	21,5 miliardy	2,8

(*) Míra přesahu žádostí: požadované finanční prostředky vydělené orientačním rozpočtem výzvy.

Energetika:

[15] Nařízení Evropského parlamentu a Rady (EU) 2024/1679 ze dne 13. června 2024 o hlavních směrech Unie pro rozvoj transevropské dopravní sítě, o změně nařízení (EU) 2021/1153 a (EU) č. 913/2010 a o zrušení nařízení (EU) č. 1315/2013, Úř. věst. L, 2024/1679, 28.6.2024.

Rozpočet **Nástroje pro propojení Evropy v odvětví energetiky** se rozděluje prostřednictvím různých výzev: i) výzvy pro projekty energetické infrastruktury (původně pouze pro projekty společného zájmu, ale od roku 2024 jsou způsobilé i projekty ve společném zájmu) a ii) výzev pro přeshraniční spolupráci v oblasti obnovitelné energie (CB RES), které zahrnují výzvu pro přípravné studie a výzvu pro technické studie a práce.

Výzva pro projekty společného zájmu v rámci Nástroje pro propojení Evropy se koná každoročně, přičemž orientační rozpočet na rok 2021 činí 785 milionů EUR, na rok 2022 800 milionů EUR, na rok 2023 750 milionů EUR a na rok 2024 850 milionů EUR. Výzvy pro projekty společného zájmu v rámci Nástroje pro propojení Evropy zaznamenaly vysokou míru přihlášených projektů a vedly k tomu, že vhodným návrhům na financování byly uděleny granty v hodnotě 95 % orientačního rozpočtu výzev.

Tabulka 2: ***Výzvy pro projekty společného zájmu v rámci CEF v odvětví energetiky na období 2021–2024***

	Návrhy		Rozpočet			Míra přesahu žádostí*
Rok	Způsobilé	Úspěšné	Orientační	Požadovaný	Přidělený	
2021	11	5	785 milionů	1,3 miliardy	1 miliarda	1,66
2022	19	8	800 milionů	1,3 miliardy	601 milionů	1,68
2023	11	8	750 milionů	1,3 miliardy	566 milionů	1,67
2024	70	41	850 milionů	3,1 miliardy	1,25 miliardy	3,67
Celkový součet	111	21	3,2 miliardy	7 miliard	3,5 miliardy	2,20

(*) Míra přesahu žádostí: požadované finanční prostředky vydělené orientačním rozpočtem výzvy.

Výzva na rok 2021 přidělila vyšší částku, než se původně předpokládalo v orientačním rozpočtu výzvy. Ačkoli v následujících výzvách k podávání návrhů v letech 2022 a 2023 byl zaznamenán přesah žádostí, Komise přidělila o něco nižší částky než rozpočty původních výzev. Důvodem je přísný výběr projektů s ohledem na jejich zralost, a tedy pravděpodobnost jejich realizace, relevantnost předložených návrhů s ohledem na kritéria pro udělení a zdůvodnění potřeb financování (existence finanční mezery, kterou by nebylo možné překlenout bez financování z Nástroje pro propojení Evropy).

Výzva na rok 2024 s orientačním rozpočtem 850 milionů EUR byla otevřena v dubnu 2024 a uzavřena v říjnu 2024, přičemž 41 ze 70 způsobilých návrhů bylo přiděleno 1 250 milionů EUR.

Přeshraniční výzvy v oblasti obnovitelné energie

Od roku 2021 bylo uspořádáno pět **přeshraničních výzev v oblasti obnovitelné energie**: tři výzvy na přípravné studie (2021, 2022, 2023) a dvě výzvy na technické studie a práce (2022, 2023). U přípravných studií byla v první výzvě poměrně nízká míra přihlášení, což souviselo s tím, že programové okno bylo nové. V následujících dvou letech se poměr financování výrazně zlepšil, byť je stále skromný, což je odrazem procesu vytváření zásobníku projektů, které splňují kritéria.

Tabulka 3: ***Přeshraniční výzvy v rámci CEF v odvětví energetiky v oblasti obnovitelné energie na období 2021–2023***

	Návrhy	Rozpočet	Míra přesahu

Rok	Způsobilé	Úspěšné	Orientační	Požadovaný	Přidělený	žádostí*
2021	3	2	1 milion	473 944	298 944	0,5
2022	5	3	31 milionů	44 milionů	22 milionů	1,42
2023	10	9	51 milionů	74 milionů	68 milionů	1,45
Celkový součet	18	14	83 milionů	118 milionů	91 milionů	1,43

(*) Míra přesahu žádostí: požadované finanční prostředky vydělené orientačním rozpočtem výzvy.

Třetí přeshraniční výzva v oblasti obnovitelné energie na technické studie a práce s orientačním rozpočtem 80 milionů EUR byla otevřena v říjnu 2024 a uzavřena v lednu 2025. Přeshraniční výzvy v oblasti obnovitelné energie na přípravné studie byly ukončeny v roce 2024.

Digitální technologie:

První tři výzvy (2021, 2022, 2023) se týkaly témat páteřní konektivity pro Digital Global Gateways, 5G a edge cloud pro inteligentní obce, pokrytí 5G podél dopravních koridorů a páteřních sítí pro celoevropské cloudové federace. Tyto výzvy odhalily vysokou poptávku po některých tématech (podmořské kabely) a nižší poptávku po jiných (např. koridory 5G, a to z důvodu současné nepřipravenosti trhu). To vedlo k dynamickému přizpůsobení pracovního programu a přidělování zdrojů, tj. zdroje se zacílily na odolnou, vysokokapacitní a suverénní konektivitu v rámci EU a na mezinárodní úrovni. Jde o cenný podklad pro druhý pracovní program Nástroje pro propojení Evropy – Digitální technologie (2024–2027).

Tabulka 4: ***Výzvy v rámci CEF v odvětví digitálních technologií na období 2021–2023***

	Návrhy		Rozpočet			Míra přesahu žádostí*
Rok	Způsobilé	Úspěšné	Orientační	Požadovaný	Přidělený	
2021	51	38	258 milionů	555 milionů	151 milionů	2,15
2022	63	38	277 milionů	923 milionů	260 milionů	3,33
2023	70	52	241 milionů	578 milionů	273 milionů	2,39
Celkový součet	184	128	776 milionů	2,056 miliardy	684 milionů	2,64

(*) Míra přesahu žádostí: požadované finanční prostředky vydělené orientačním rozpočtem výzvy.

III. Hlavní oblasti investic

Doprava:

Podle čl. 3 odst. 2 písm. a) bodu i) nařízení o Nástroji pro propojení Evropy musí **CEF v odvětví dopravy** přispívat k rozvoji efektivní, propojené a multimodální transevropské dopravní sítě a infrastruktury pro inteligentní, interoperabilní, udržitelnou, inkluzivní, přístupnou, bezpečnou a zabezpečenou mobilitu.

Čl. 4 odst. 1 tohoto nařízení stanoví, že CEF přispívá 60 % svého finančního krytí na dosahování **cílů v oblasti klimatu**. CEF v odvětví dopravy tento cíl překročil, protože na udržitelnou dopravu vyčleňuje 79 % svého finančního krytí. Investoval do elektrifikované železniční infrastruktury včetně souvisejících signalizačních subsystémů (ERTMS), do vnitrozemských vodních cest a multimodální dopravy a do zavádění infrastruktury pro vozidla s nulovými emisemi. Z CEF jsou rovněž financována kompenzační opatření pro

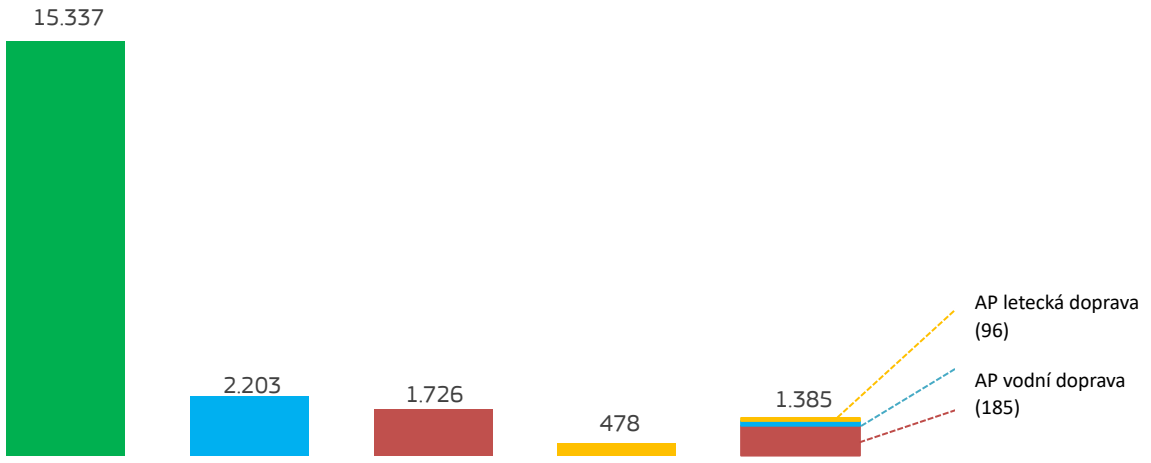
projekty infrastruktury (opětovné zalesňování, specifická infrastruktura umožňující zachování přírodních stanovišť nebo koridory pro bezpečné přecházení zvířat). Kromě toho výzva k podávání návrhů na rok 2023 zavedla prvek „zajištění odolnosti vůči změně klimatu“, který zahrnuje opatření ke zmírňování změny klimatu a přizpůsobování se této změně do vývoje projektů infrastruktury.

Investice podle druhu dopravy

V letech 2021 až 2024 podpořil program CEF evropskou dopravní infrastrukturu částkou více než 21 miliard EUR. Největší část těchto investic připadá na **železniční** projekty, na které bylo vynaloženo více než 15 miliard EUR. Investice v této kategorii sahají od výstavby a modernizace železničních tratí až po zavádění evropského systému řízení železničního provozu (ERTMS).

Kromě toho CEF v odvětví dopravy přispívá na zlepšení **vodní dopravy**: více než 2 miliardy EUR jsou určeny pro námořní a vnitrozemské přístavy, vnitrozemské vodní cesty, digitalizaci (kontrolní a informační systémy pro provoz plavidel – VTMIS a říční informační služby – RIS) a modernizaci terminálů. CEF v odvětví dopravy financuje také **silniční** projekty, jako je výstavba a modernizace silnic v rámci TEN-T a rozvoj bezpečných a chráněných parkovišť a inteligentních dopravních systémů (ITS). Co se týče **letecké** dopravy, CEF v odvětví dopravy financuje uspořádání letového provozu (výzkum uspořádání letového provozu jednotného evropského nebe – SESAR) a modernizaci letišť (v rámci vojenské mobility). CEF v odvětví dopravy dále podporuje zlepšování infrastruktury ve všech druzích dopravy s cílem usnadnit mobilitu vojenských prostředků. A konečně 1,38 miliardy EUR je určena na **infrastrukturu pro alternativní paliva**, přičemž největší podíl připadá na dobíjení silničních vozidel, dále na plavidla a stojící letadla.

Tabulka 5: ***Investice CEF v odvětví dopravy podle druhu dopravy (2021–2024, v milionech EUR)***[16]

[16] S výjimkou připravovaných grantových dohod.

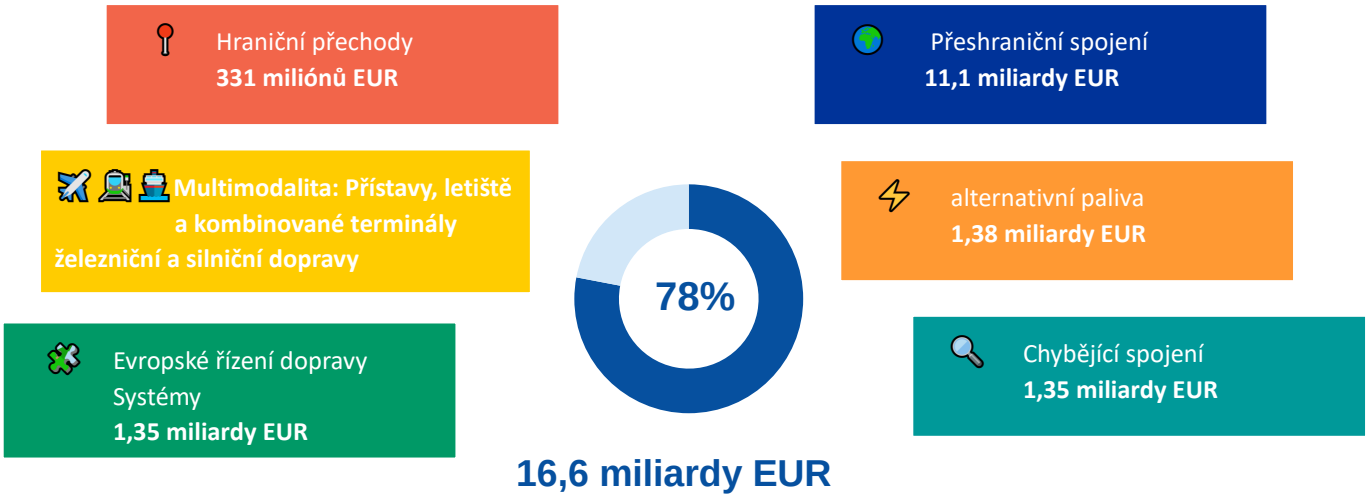
Železniční doprava (včetně ERTMS, vojenské mobility)	Vodní doprava (včetně RIS, VTMIS a vojenské mobility)	Silniční doprava (včetně ITS, vojenské mobility)	Letecká doprava (včetně ATM, vojenské mobility)	Alternativní paliva (AP)

Většina finančních prostředků z Nástroje pro propojení Evropy (80 %) je přidělena na projekty v rámci hlavní sítě TEN-T, 13 % jde na globální síť a 7 % na projekty, které nelze spojit s konkrétní částí sítě TEN-T, ale přesto jsou důležité pro její dokončení (např. SESAR, ITS, palubní komponenty systému ERTMS atd.).

Přeshraniční konektivita

Pro bezproblémové cestování v EU podporuje CEF v odvětví dopravy přeshraniční konektivitu: 78 % finančních prostředků z CEF v odvětví dopravy směřuje na projekty zaměřené na přeshraniční nebo chybějící spojení, zajištění multimodality, instalaci infrastruktury pro alternativní paliva a harmonizaci systémů řízení dopravy. Součástí je mimo jiné financování pěti stěžejních přeshraničních projektů (tunel Lyon–Turín, Brennerský úpatní tunel, tunel pod Fehmarnskou úžinou, Rail Baltica, Seina/Šelda) a jejich přístupových tras.

Obrázek 1: ***Podpora CEF v odvětví dopravy pro přeshraniční konektivitu***

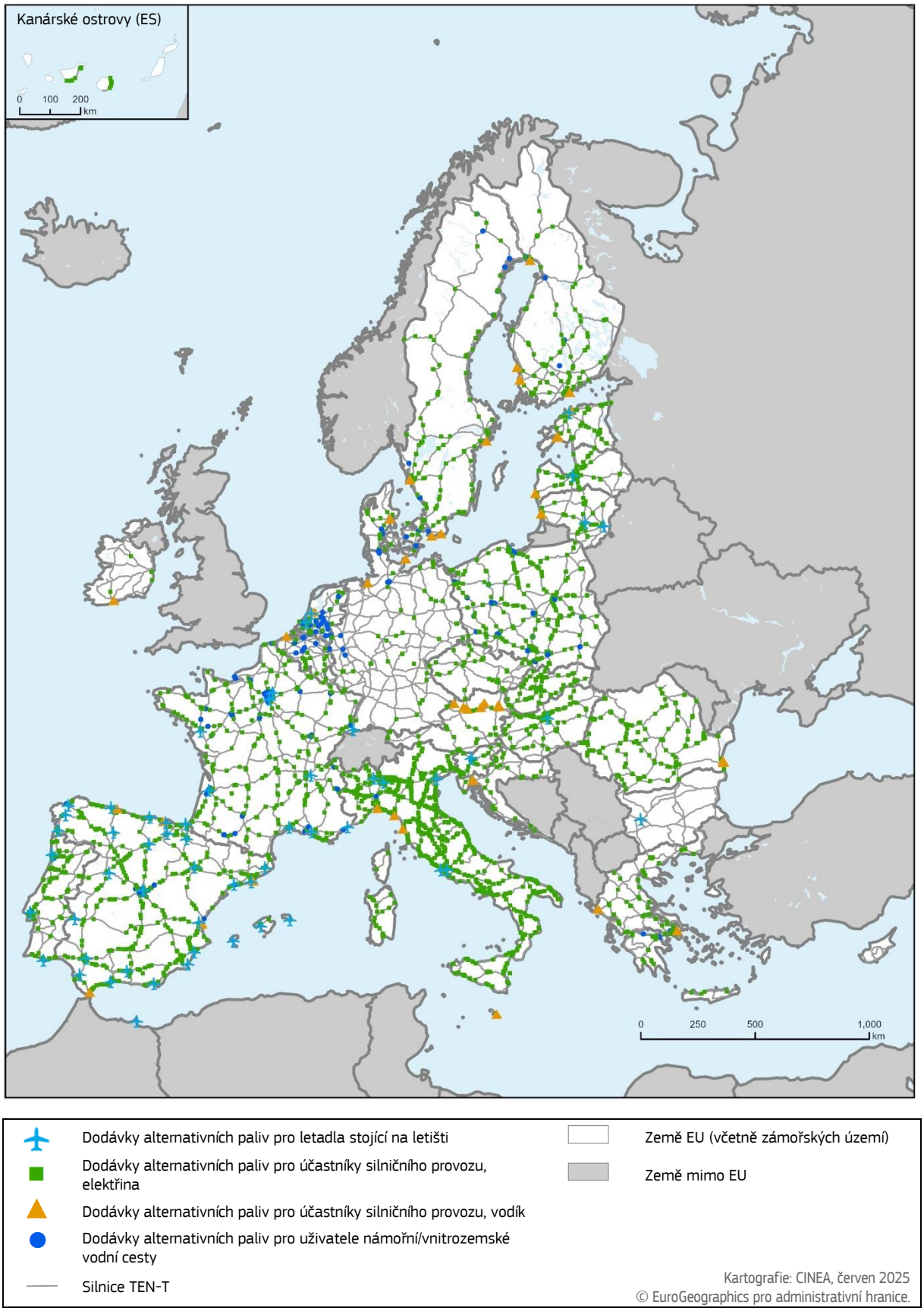
Většina přeshraničních projektů zlepšuje nebo zavádí železniční spojení, ale z Nástroje pro propojení Evropy jsou podporována i spojení po vnitrozemských vodních cestách a několik úseků pozemních komunikací. Podporu z CEF získalo například hlavní úzké místo na Dunaji v koridoru Rýn/Máza–Mohan–Dunaj mezi Straubingem a Vilshofenem v jižním Německu, a to za účelem prohloubení a zkapacitnění plavební dráhy.

Infrastruktura pro alternativní paliva

CEF v odvětví dopravy podporuje zavádění infrastruktury pro alternativní paliva částkou více než 1,38 miliardy EUR, která je určena především na projekty k zavádění dobíjecích stanic na silnicích sítě TEN-T a elektrických dobíjecích míst. Financuje také instalaci elektřiny z pevniny pro lodě u nábřeží, elektrifikaci pozemních operací letišť a vodíkové čerpací stanice.

Od roku 2021 bylo v transevropské dopravní síti zprovozněno přibližně 1 500 míst pro dodávky alternativních paliv, především pro lehká vozidla. Lze očekávat, že v rámci dosud vybraných projektů bude instalováno více než 25 000 dodávacích míst pro lehká vozidla a téměř 2 000 dodávacích míst pro těžká vozidla. Portfolio projektů týkajících se alternativních paliv přispěje také k dekarbonizaci provozu na 63 evropských letištích a k zavedení nabíjení elektřinou z pevniny pro plavidla ve 28 evropských přístavech.

Mapa 1: ***Dobíjecí infrastruktura pro alternativní paliva podpořená Nástrojem pro propojení Evropy v odvětví dopravy (2021–2024)***

Digitalizace dopravy

CEF v odvětví dopravy podporuje digitalizaci evropské dopravy prostřednictvím zvláštních výzev k podávání návrhů zaměřených na inteligentní a interoperabilní mobilitu v rámci obecného přídělu prostředků a přídělu v rámci soudržnosti. Na základě těchto výzev získalo 93 projektů finanční prostředky ve výši přesahující 1,4 miliardy EUR. Téměř polovina této částky byla určena na projekty systému ERTMS (46 %), následované projekty související se systémem SESAR (23 %) a ITS (17 %). Projekty zahrnující zbývající systémy (např. elektronické informace o nákladní dopravě (eFTI), RIS, evropské prostředí jednotného námořního portálu (EMSWe) a VTMIS) představovaly 13 %.

Bezpečnější doprava

CEF v odvětví dopravy podporuje bezpečnost silničního provozu prostřednictvím výstavby bezpečných a chráněných parkovišť, odstraňování přejezdů, bezpečnostního vylepšování tras silnic a zavádění ITS. Celkem 58 projektů v oblasti bezpečnosti silničního provozu obdrží 3 miliardy EUR.

Vojenská mobilita

Jedním ze specifických cílů programu CEF v odvětví dopravy je přizpůsobit části sítě TEN-T pro dvojí využití a zlepšit tak civilní i vojenskou mobilitu. To by mělo umožnit rozsáhlé přesuny vojenského personálu a vybavení po celé EU v krátkém čase v případě krizí. V rámci tří výzev pro vojenskou mobilitu (2021/2022/2023) bylo vybráno celkem 95 projektů v 21 členských státech. Z geografického hlediska jsou umístěny poměrně vyrovnaně napříč EU, hustší síť projektů je na východním křídle. 45 % těchto prostředků šlo na železniční projekty (např. na modernizaci železničních mostů, výstavbu nízkorychlostních úseků tratí pro delší a těžší vlaky, zvýšení minimální výšky tunelů), 34 % na silniční projekty (např. na modernizaci silničních úseků a mostů), 7 % na letištní projekty (např. na zvýšení provozních kapacit a dostupnosti) a zbývající prostředky šly na projekty v přístavech a terminálech (např. na zvýšení kapacity a konektivity).

Nástroj pro propojení Evropy umožňuje financování **synergických prvků** vztahujících se k jiné oblasti CEF (až do výše 20 % způsobilých nákladů). V případě CEF v odvětví dopravy jsou synergické prvky, týkající se většinou infrastruktury související s energetikou, financovány v rámci 34 projektů, na které bylo z CEF poskytnuto 64 milionů EUR. Například v rámci 20 projektů by mělo dojít k instalaci vodíkových čerpacích stanic a elektrolyzérů a součástí 8 projektů by měla být instalace solárních panelů na letištích, v přístavech a v kombinovaných terminálech železniční a silniční dopravy.

CEF v odvětví dopravy se rovněž doplňuje s programem **Horizont Evropa**, například v oblasti ekologizace letišť. Zatímco CEF podporuje infrastrukturu pro alternativní paliva a přístup pro veřejnou dopravu, program Horizont Evropa financuje inovativní energeticky účinná nebo nová digitální a automatizovaná řešení pro provoz letišť[17].

Energetika:

[17] Zajištění konkurenceschopných a udržitelných letišť

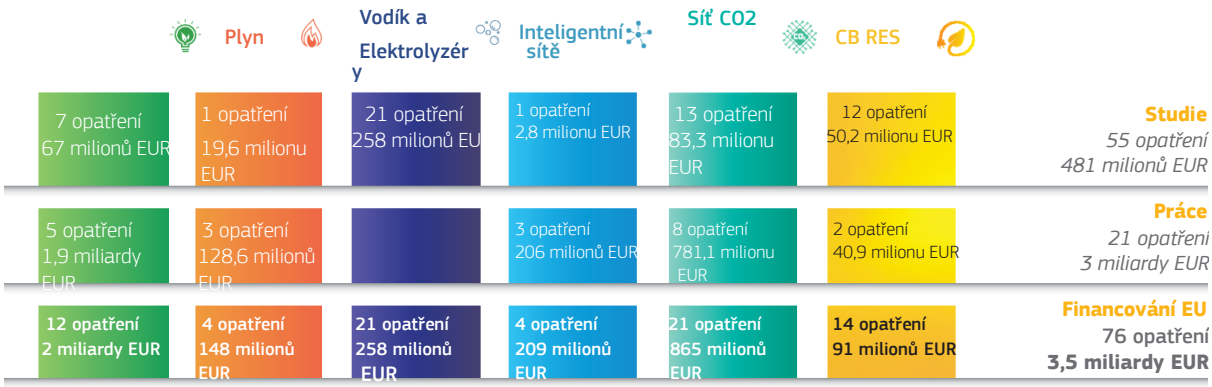
Od roku 2021 byly do výzev pro projekty společného zájmu přijímány návrhy z pěti různých typů kategorií projektů (elektřina, plyn, infrastruktura pro přepravu CO_2, inteligentní elektrické sítě, vodík a elektrolyzéry).

Ve výzvě na rok 2021 byla nejvýznamnější kategorií projektů elektřina, na kterou byly vyčleněny tři granty na práce představující 92 % přidělovaných finančních prostředků EU. Elektřina byla nejvýznamnější kategorií i ve výzvě na rok 2022: bylo na ni přiděleno 52 % finančních prostředků EU (64 % v kombinaci s inteligentními sítěmi). Ve výzvě na rok 2023 byla největší kategorií infrastruktura pro přepravu CO_2, na kterou bylo vyčleněno 80 % finančních prostředků EU. Ve výzvě na rok 2024 byla nejvýznamnější kategorií opět elektřina (včetně elektrizačních soustav na moři, skladování), na kterou připadlo 57 % přidělených finančních prostředků EU (59 % v kombinaci s inteligentními sítěmi).

V letech 2021 až 2024 podpořil Nástroj pro propojení Evropy v odvětví energetiky v rámci výzev pro projekty společného zájmu částkou 3,5 miliardy EUR celkem 62 projektů: 43 studií (podpora ve výši téměř 431 milionů EUR) a 19 prací (podpora ve výši přesahující 3 miliardy EUR). Přeshraniční výzvy v oblasti obnovitelné energie podpořily dále 14 projektů (12 studií a 2 práce) částkou 91,2 milionu EUR.

Přenos elektřiny

Obrázek 2: ***Portfolio Nástroje pro propojení Evropy v odvětví energetiky podle kategorií (2021-2024)***

Elektřina a inteligentní sítě

Mezi významné projekty, které získaly granty na práce, patří: propojovací vedení EuroAsia mezi Řeckem a Kyprem (658 milionů EUR, 2021), další prvky infrastruktury nutné pro synchronizaci rozvodných sítí pobaltských států s kontinentální sítí (166 milionů EUR, 2021), propojovací vedení ELMED mezi Sicílií a Tuniskem (308 milionů EUR, 2022) a energetický ostrov Bornholm (645 milionů EUR, 2024).

Nástroj CEF rovněž podpořil čtyři akce v oblasti inteligentních sítí ve čtyřech různých projektech společného zájmu, a to částkou 209 milionů EUR. Největší grant na práce dosahoval 100 milionů EUR a byl určen na digitalizaci sítí k distribuci energie v Bavorsku a Česku.

Síť oxidu uhličitého

Nástroj pro propojení Evropy podpořil 21 projektů infrastruktury pro přepravu CO_2 v celkové výši 864 milionů EUR. Největší grant na práce byl určen na fázi I střediska CO_2 v Dunkerku a dosahoval výše 161 milionů EUR.

Financování kritické přeshraniční infrastruktury pro sítě a ukládání CO_2 z CEF se do značné míry doplňuje s programem Horizont Evropa, který podporuje výzkumné projekty zaměřené na zkoumání proveditelnosti nových technologií pro průmyslové hospodaření s uhlíkem a na prokázání životaschopnosti technologií z technologického a ekonomického hlediska[18].

Zemní plyn

Nástroj pro propojení Evropy podpořil čtyři projekty v oblasti plynu částkou 148 milionů EUR. Největší grant na práce činil 78 milionů EUR a byl určen na skladování plynu v Bulharsku. Zatímco v rámci CEF I tvořily projekty v oblasti zemního plynu celkově velkou část poskytnutých finančních prostředků (1 454 milionů EUR), v rámci CEF II se jejich podíl snížil, a to zejména proto, že po revizi nařízení o TEN-E již nejsou způsobilé pro financování z CEF v odvětví energetiky.

Vodík

Nástroj pro propojení Evropy podpořil 21 vodíkových projektů v celkové výši 258 milionů EUR; ve všech případech jde o projekty na studie. Největší grant ve výši 33 milionů EUR byl přidělen španělskému projektu Hydrogen Backbone.

Přeshraniční obnovitelná energie

CEF v odvětví energetiky finančně podporuje pět přeshraničních projektů v oblasti obnovitelné energie, do nichž je zapojeno osm různých členských států, a čtyři další projekty, které nemají status přeshraničních projektů v oblasti obnovitelné energie, s přípravnými studiemi. Do roku 2024 bylo na 14 projektů, včetně 12 technických a přípravných studií a dvou prací, poskytnuto 91 milionů EUR. Projekty se týkají různých technologií obnovitelné energie, jako je větrná energie na moři a na pevnině nebo fotovoltaika, a energetických aplikací, jako je dálkové vytápění nebo výroba obnovitelného vodíku.

Synergické prvky se v případě CEF v odvětví energetiky týkají především infrastruktury pro přepravu, jako jsou přístaviště a zařízení pro nakládku lodí. S rostoucí vyspělostí kategorií energetické infrastruktury, na které se vztahuje nové nařízení TEN-E, zejména inteligentních a vodíkových sítí, se očekávají další synergie s dopravními a digitálními aspekty. V oblasti přeshraničních obnovitelných zdrojů se vznikající projekty zaměřují na celé hodnotové řetězce vodíku, od výroby až po využití v odvětvích, jako je průmysl a doprava.

Digitální technologie:

CEF **v odvětví digitálních technologií** se zabývá projekty společného zájmu a zaměřuje se na přeshraniční propojení, a tak působí jako katalyzátor celounijního ekosystému digitální konektivity. Po prvních třech výzvách financuje CEF v odvětví digitálních technologií v současné době 117 projektů pokrývajících níže uvedená hlavní témata s celkovým rozpočtem přes 640 milionů EUR.

[18] Průmyslové hospodaření s uhlíkem: Interaktivní příběhy. Průmyslové hospodaření s uhlíkem financované Evropskou unií

Páteřní konektivita pro Digital Global Gateways

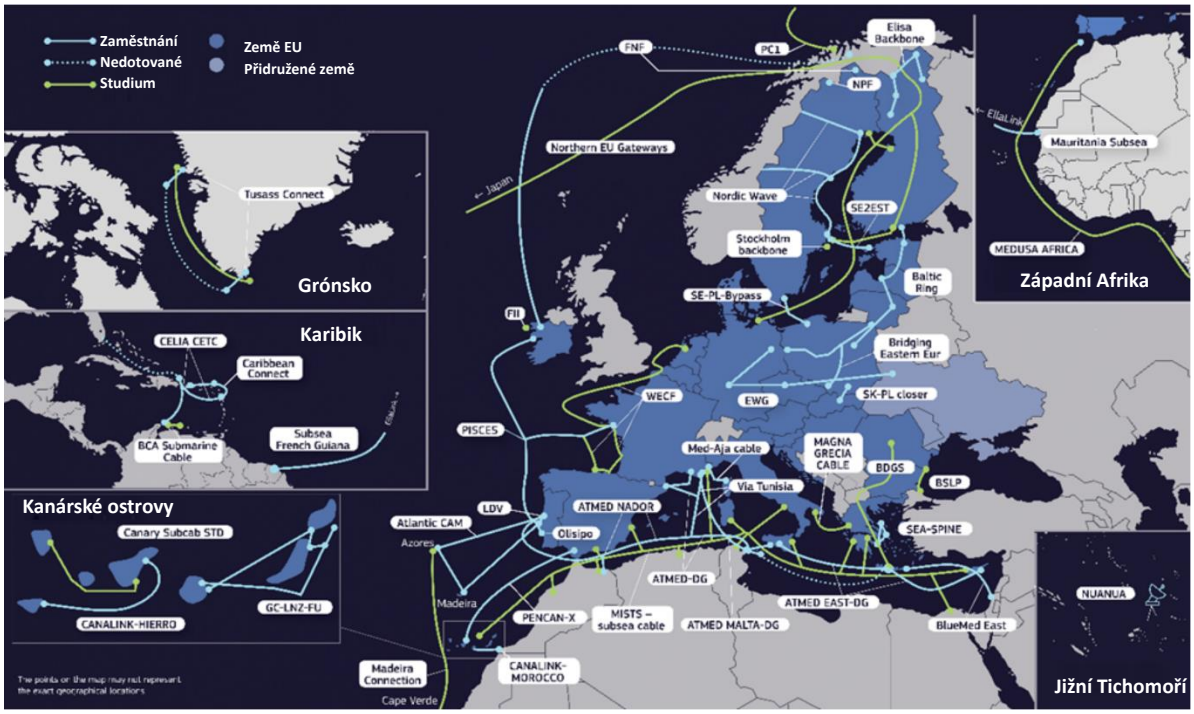
CEF v odvětví digitálních technologií podporuje zavádění nových páteřních sítí nebo rozsáhlé modernizace stávajících sítí, včetně podmořských kabelů v rámci členských států i mezi nimi navzájem a mezi EU a zeměmi mimo EU. Od roku 2021 poskytuje CEF v odvětví digitálních technologií finanční podporu 51 projektům Digital Global Gateways v celkové výši 420 milionů EUR.

Tyto projekty významně přispívají k posílení globálních spojení mezi **Evropou a Afrikou** (např. projekty Medusa Africa nebo Canalink-Maroko), **Blízkým východem** (např. projekt BlueMed East) a **Asií** (konektivita Arktidy) a ke konsolidaci spojení mezi členskými státy ve Středomoří, Atlantiku, Baltském moři a kontinentální Evropě (včetně střední a východní Evropy). Tyto projekty podporují také konektivitu v **nejvzdálenějších regionech** Evropy a v **zámořských zemích a územích**, například v Tichém oceánu (např. projekt NUANUA), Karibiku (např. projekt BCA), na Kanárských ostrovech (např. projekt PENCAN-X) a v oblasti Azor a Madeiry (např. projekt Atlantic CAM).

Všichni příjemci těchto grantů z Nástroje pro propojení Evropy jsou **subjekty kontrolované EU** a kabely, které budou nasazeny, jsou vybudovány pomocí bezpečné technologie. Vedle toho, že jsou schopny zajistit bezpečný přenos terabytů dat za sekundu, jsou téměř všechny financované kabely vybaveny **inteligentními technologiemi**, které fungují jako rozsáhlé geografické senzory k monitorování aktivit v okolí, a slouží tak jako systémy včasného varování k ochraně samotné infrastruktury.

Druhý pracovní program CEF v odvětví digitálních technologií na období 2024–2027 uvolňuje na spolufinancování projektů páteřní konektivity dalších 542 milionů EUR. Celkové investice EU do těchto kritických infrastruktur v současném finančním rámci dosáhnou téměř 1 miliardy EUR.

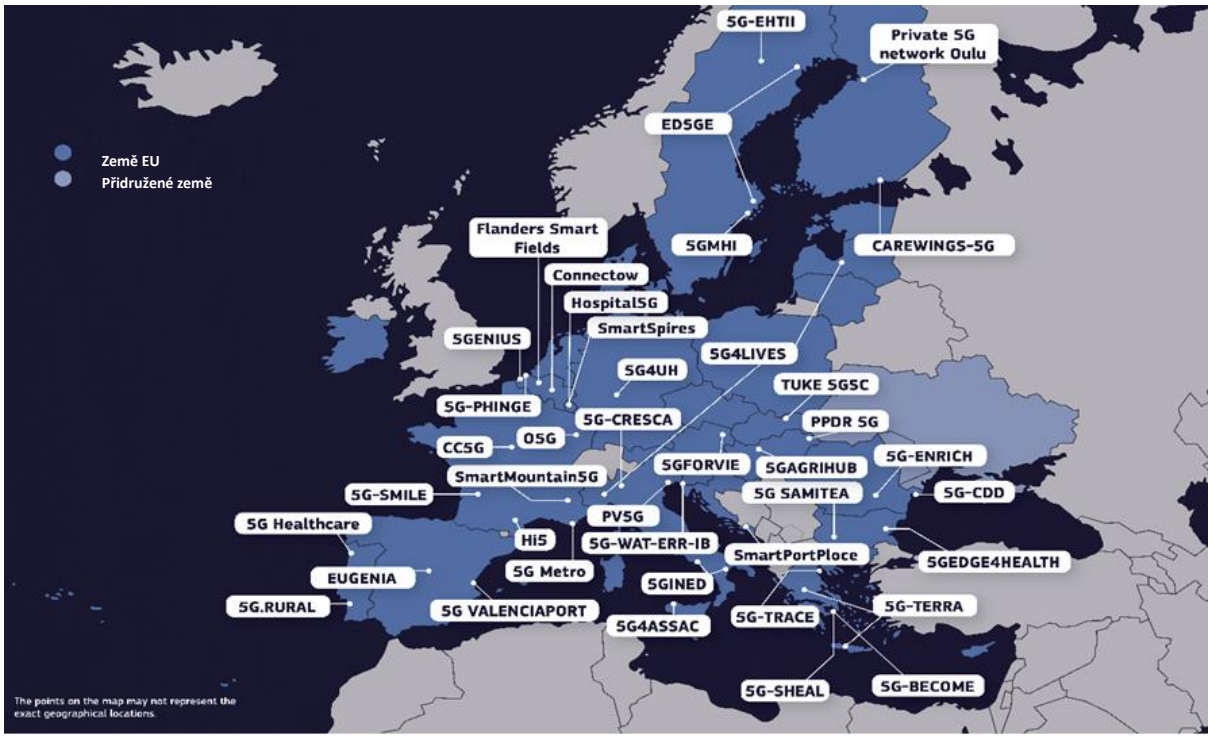
Mapa *2*: ***Projekty Global Gateway Nástroje pro propojení Evropy v odvětví digitálních technologií***

Systémy 5G v oblastech s výskytem socioekonomických faktorů

Od roku 2021 bylo částkou celkem 128 milionů EUR z nástroje CEF v odvětví digitálních technologií podpořeno 41 projektů, jejichž cílem je rychlé zavedení a rozšíření **5G pro inteligentní obce**. Financované projekty integrují infrastrukturu 5G s **edge computingem** a zaměřují se na **samostatné 5G**, a umožní tak inovativní případy užití, jako je vzdálená chirurgie, virtuální realita pro výuku, monitorování pomocí dronů a další.

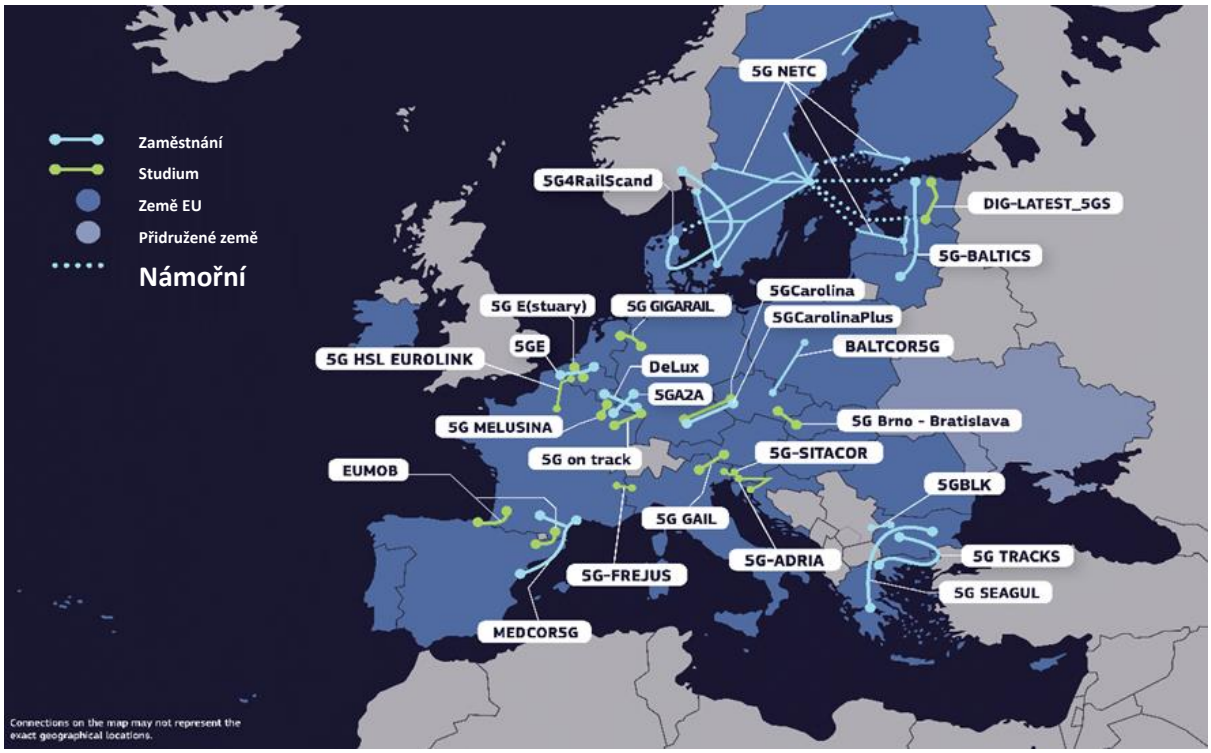
Mapa 3: ***Projekty 5G pro inteligentní obce***

Pokrytí sítí 5G podél hlavních dopravních koridorů

Od roku 2021 poskytl CEF v odvětví digitálních technologií finanční podporu 25 projektům (pracím a studiím), jejichž cíle je nepřerušované pokrytí sítí 5G podél přeshraničních dopravních koridorů, v celkové výši 93 milionů EUR. Dvanáct z těchto projektů zavádí samostatnou infrastrukturu 5G podél přeshraničních koridorů TEN-T, jako jsou dálnice, železnice nebo námořní cesty, a zajišťuje tak bezproblémovou interoperabilitu vnitrostátních systémů 5G. Infrastruktura koridorů 5G umožní širokou škálu služeb propojené a automatizované mobility pro vozidla, řidiče, cestující a další relevantní subjekty.

Mapa 4: ***Projekty k pokrytí sítí 5G podél hlavních dopravních tras***

Projekty koridorů 5G podél hlavních koridorů TEN-T jsou dobrým příkladem **synergií** mezi různými složkami Nástroje pro propojení Evropy. CEF v odvětví digitálních technologií rovněž podporuje zavádění přeshraniční digitální infrastruktury s cílem i) urychlit digitalizaci odvětví energetiky a dopravy posílením interoperability a standardizace (operační digitální platformy – ODP) a ii) nastartovat „počestný“ investiční kruh partnerství veřejného a soukromého sektoru. V rámci výzvy operační digitální platformy v roce 2022 byl financován koordinační a podpůrný projekt, který připravuje půdu pro projekt prací v rámci druhého víceletého pracovního programu CEF v odvětví digitálních technologií na období 2024–2027.

IV. Reakce Nástroje pro propojení Evropy na nedávnou krizi

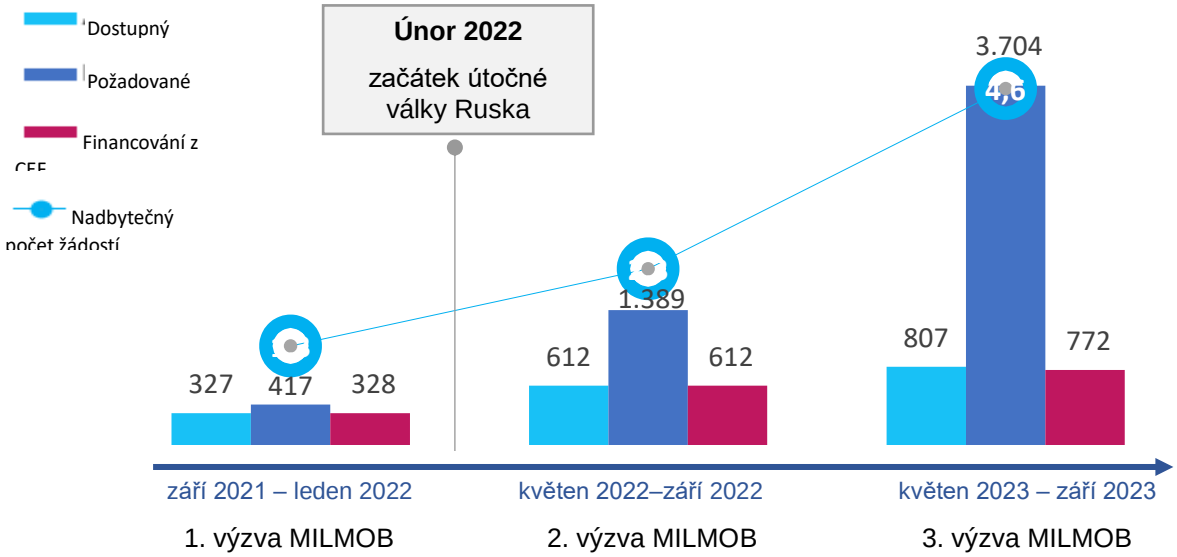
V posledních letech nástroj CEF prokázal svou flexibilitu při reakci na nepředvídané výzvy a krize. Po začátku nevyprovokované ruské válečné agrese požádaly Ukrajina a Moldavsko o formální přidružení k programu CEF (dohody podepsány 9. května a 6. června 2023). Příjemci z těchto zemí se tak mohou nezávisle účastnit výzev CEF a být pozorovateli na zasedáních Výboru CEF. Dokud budou v těchto zemích přetrvávat finanční problémy způsobené válkou, jsou finanční příspěvky na programy EU Unií pro obě země pozastaveny.

Doprava:

Po začátku ruské invaze na Ukrajinu v únoru 2022 bylo co možná nejvíce urychleno přidělování prostředků na **vojenskou mobilitu**. Komise urychlila vyhodnocení první výzvy k podávání návrhů v oblasti vojenské mobility v roce 2021 (žádosti bylo možné podávat do ledna 2022) a poté okamžitě vyhlásila druhou výzvu v oblasti vojenské mobility v květnu 2022 (o čtyři měsíce dříve, než bylo plánováno). Zbývající část rozpočtu byla předsunuta, přičemž poslední výzva k podávání návrhů byla vyhlášena v květnu 2023. V důsledku toho

byly prostředky přidělené na vojenskou mobilitu ve výši 1,7 miliardy EUR vyčerpány za pouhé dva a půl roku. V průběhu tří výzev k podávání návrhů se míra přesahu žádostí o granty průběžně zvyšovala z 1,2 (výzva na rok 2021) na 4,7 (poslední výzva na rok 2023), což rovněž svědčí o rostoucích investičních potřebách v oblasti infrastruktury dvojího užití.

Obrázek 3*: **Trend v poptávce po financování z CEF v odvětví vojenské mobility (v milionech EUR)***

Svou schopnost rychlé reakce prokázal CEF v odvětví dopravy rovněž tím, že se přizpůsobil kritickým potřebám, které se objevily na vnějších hranicích EU s Ukrajinou a Moldavskem. Financování z CEF v odvětví dopravy podporuje iniciativu **„Trasy solidarity**“ a přispívá k vytvoření alternativních tras pro přepravu zboží z Ukrajiny a Moldavska po zahájení blokády ukrajinských přístavů. Celkem (po výzvách k podávání návrhů v letech 2022 a 2023) poskytl CEF v odvětví dopravy přibližně 1,5 miliardy EUR na projekty, které zlepšují trasy solidarity a zajišťují lepší spojení Ukrajiny a Moldavska se sousedními členskými státy EU (Polsko, Slovensko, Maďarsko, Rumunsko). Tyto projekty by měly zvýšit kapacitu a přístup ke klíčovým silničním a železničním hraničním přechodům v rámci TEN-T pomocí rozšíření a modernizace infrastruktury a vylepšením parkovišť, překladišť a vybavení. Podpora Ukrajině zahrnuje také projekty na rozvoj evropského standardního rozchodu kolejí na Ukrajině s cílem zlepšit její železniční spojení se sousedními členskými státy. První výsledky jsou již na místě viditelné.

Pandemie COVID-19 a ruská válečná agrese proti Ukrajině vedly k vysoké inflaci, zvýšeným nákladům na stavební hmoty, vyčerpání pracovní síly a narušení dodavatelských řetězců. Projekty v rámci CEF proto potřebovaly rychlou finanční injekci na realizaci plánovaných akcí. Víceletý pracovní program byl proto změněn, což umožnilo předsunout veškerý rozpočet dostupný v rámci stávajícího víceletého finančního rámce do výzev v rámci CEF v odvětví dopravy pro roky 2023 a 2024.

Energetika:

Pandemie COVID-19 a ruská invaze na Ukrajinu měly dopad i na realizaci energetických projektů financovaných z CEF, a to v důsledku prudkého nárůstu cen energií, výrazného

zvýšení nákladů a nedostatku dodávek komponentů pro projekty infrastruktury. To vedlo ke zpoždění některých projektů, zejména v souvislosti s nutností zavést alternativní technická řešení a zajistit dodatečné finanční krytí.

V květnu 2022 přijala Komise v reakci na ruskou invazi plán **REPowerEU**[19], který vedl k přijetí několika právních předpisů, jejichž cílem je snížit závislost na ruských fosilních palivech, diverzifikovat zdroje dodávek plynu, snížit spotřebu energie a urychlit zavádění zdrojů obnovitelné energie.

Stávající nařízení o Nástroji pro propojení Evropy a revidovaná nařízení o TEN-E sice vstoupila v platnost před plánem REPowerEU, ale jsou v souladu s jeho cíli. Od roku 2013 přispěly projekty financované Nástrojem pro propojení Evropy v odvětví energetiky k integraci trhu EU s energií, neboť posílily přeshraniční spojení a zvýšily bezpečnost dodávek. V letech 2021, 2022 a 2023 byly přiděleny granty na práce v oblasti skladování plynu, jež zmírní obavy o bezpečnost dodávek zemního plynu v jihovýchodní Evropě, regionu, který je nejvíce přímo ovlivněn výpadky ruských dodávek.

Revidované nařízení o TEN-E vylučuje ze způsobilosti pro status projektu společného zájmu kategorie infrastruktury pro fosilní paliva a zahrnuje nové kategorie infrastruktury, které jsou klíčové pro dekarbonizaci, zejména vodíkové projekty a elektrizační soustavy na moři. Přeshraniční projekty v oblasti obnovitelné energie přispívají k nákladově efektivnímu zavádění dalších kapacit obnovitelné energie, které přispívají ke snižování závislosti EU na fosilních palivech.

Digitální technologie:

Jak je uvedeno v oblasti působnosti projektů společného zájmu v odvětví digitálních technologií, Nástroj pro propojení Evropy může přispět k rozšíření a posílení digitální konektivity mezi EU a jejími sousedy. **Projekt East West Gate** (financovaný v rámci druhé výzvy k podávání návrhů) umožní poskytování digitálních služeb Ukrajině a přímo zvýší komunikační možnosti a kapacitu jak s Ukrajinou, tak mezi zeměmi EU.

V souvislosti s ruskou válečnou agresí na Ukrajině a konflikty a nestabilitou na Blízkém východě se ukázalo, že je nutné zvýšit odolnost a redundanci **digitální infrastruktury spojující Evropu s Asií**. CEF již financoval tři projekty související s pokládkou kabelů v arktické oblasti, a to Far North Fiber, Polar Connect a TUSASS CONNECT. Tyto projekty jsou součástí vize konektivity Arktidy, která nakonec povede k vytvoření alternativní trasy mezi Evropou a Asií.

Několik projektů financovaných v rámci CEF v odvětví digitálních technologií posiluje digitální konektivitu v Evropě a se sousedními regiony, včetně severní Afriky a východoevropských zemí (Ukrajina a Moldavsko), a odráží tak širší geopolitickou strategii, jejímž cílem je posílit digitální odolnost Evropy a podpořit hospodářskou integraci a regionální stabilitu. Pomocí rozšíření vysokokapacitních sítí a sjednocení digitálních standardů působí program jako protiopatření proti vnějším vlivům a zajišťuje kontrolu nad kritickými digitálními infrastrukturami.

[19] Sdělení Komise (2022) 230 final ze dne 18. 5. 2022, Plán REPowerEU.

CEF v odvětví digitálních technologií také hraje důležitou roli při vytváření alternativ digitální konektivity, posilování odolnosti komunikačních sítí a zkoumání tras, které jsou schopny obejít tradiční přetížené body, jako je Suezský průplav.

Na závěr je třeba zmínit, že přísné požadavky na způsobilost v rámci nástroje CEF v odvětví digitálních technologií, týkající se předkladatelů projektů a nasazovaného vybavení, přispívají k bezpečnosti a spolehlivosti financované kritické digitální komunikační infrastruktury.

V. Aktuální stav rozpočtu a hodnocení pokroku

Střednědobý přezkum stávajícího víceletého finančního rámce ukončený v roce 2024 nevedl k žádným změnám rozpočtu CEF v žádném z jeho tří odvětví. V jednotlivých odvětvových programech však přesto došlo k určitým změnám jejich rozpočtů ve srovnání s referenčními částkami dle právního základu, jak je popsáno níže.

Aby byly prostředky přidělené a projekty podpořené v rámci CEF viditelnější a transparentnější, spustila agentura CINEA v lednu 2023 veřejný informační přehled[20]. Tento přehled zahrnuje všechny projekty a programy, které agentura CINEA řídí, včetně těch, které řídí pro CEF v odvětví dopravy a CEF v odvětví energetiky. Tato pomůcka umožňuje každému dohledat aktuální informace o projektech, jejich financování a příjemcích, jakož i grafy s vizualizací údajů. Agentura CINEA rovněž vydala dvě interaktivní publikace představující úspěchy programu od roku 2014, jednu pro CEF v odvětví dopravy[21] a druhou pro CEF v odvětví energetiky[22], a také zvláštní publikaci o projektu synchronizace Pobaltí[23].

Informace o přiděleném rozpočtu a projektech v rámci CEF v odvětví digitálních technologií naleznete na internetových stránkách HaDEA[24].

Více informací o plnění rozpočtu Nástroje pro propojení Evropy lze nalézt také na portálu Komise týkajícím se výkonnosti[25]. Tyto informace vycházejí z výkazů výkonnosti programů, které každý rok předkládají jednotlivé programy.

Doprava:

250 milionů EUR z rozpočtu CEF **v odvětví dopravy** bylo použito na financování evropského aktu o čipech. Z rozpočtu CEF v odvětví dopravy jsou rovněž financovány dodatečné správní výdaje vyplývající z balíčku „Fit for 55“, zejména z Iniciativy pro námořní paliva FuelEU a Iniciativy pro letecká paliva ReFuelEU, a v poslední době také z revidovaného nařízení o Evropské agentuře pro námořní bezpečnost a z nařízení o jednotném evropském nebi.

[20] Portfolio projektů agentury CINEA – Úvod | Přehled – Qlik Sense (europa.eu).
[21] Zelenější dopravní infrastruktura pro Evropu 2014–2024: Budování infrastruktury, jež obstojí v budoucnosti, díky CEF v odvětví dopravy.
[22] Propojená udržitelná energetická infrastruktura pro Evropu 2014–2024: Budování evropské energetické soustavy, jež obstojí v budoucnosti, pomocí CEF v odvětví energetiky.
[23] CEF v odvětví energetiky: nástrojové financování k dosažení synchronizace Pobaltí s evropskou kontinentální sítí.
[24] O Nástroji pro propojení Evropy – Digitální technologie – Evropská výkonná agentura pro zdraví a digitální oblast.
[25] Nástroj pro propojení Evropy – Výkonnost – Evropská komise.

Jak již bylo vysvětleno, rozpočet CEF v odvětví dopravy byl v letech 2021–2024 předsunut. Dosud bylo přiděleno více než 21 miliard EUR, a to po podpisu projektů vybraných v rámci výzev na období 2021/2022/2023 (10,5 miliardy EUR z obecných prostředků, 9,3 miliardy EUR z přídělu prostředků na soudržnost) a v rámci výzev na vojenskou mobilitu (celá 1,7 miliardy EUR z přídělu na vojenskou mobilitu). Tato částka zahrnuje také 1,3 miliardy EUR přidělené na projekty infrastruktury pro alternativní paliva v rámci první průběžné výzvy pro Nástroj pro infrastrukturu pro alternativní paliva.

Zbývající rozpočet nástroje bude přidělen v rámci výzvy k podávání návrhů na rok 2024 a druhé průběžné výzvy Nástroje pro infrastrukturu pro alternativní paliva s rozpočtem 2,5 miliardy EUR, resp. 1 miliardy EUR. Výzva pro rok 2024 byla uzavřena na konci ledna 2025 a v současné době probíhá její hodnocení, zatímco druhá průběžná výzva Nástroje pro infrastrukturu pro alternativní paliva byla vyhlášena v únoru 2024 a bude probíhat do začátku roku 2026.

První grantové dohody v rámci tohoto víceletého finančního rámce byly podepsány v roce 2022 po první výzvě v rámci CEF v odvětví dopravy, která byla vyhlášena v roce 2021. Vzhledem k tomu, že projekty studií trvají dva až tři roky a projekty stavebních prací čtyři až pět let, je většina projektů CEF v odvětví dopravy stále v počáteční fázi. V současné době probíhá více než 600 projektů. Pouze několik malých projektů (23) je již dokončeno (např. infrastruktura pro alternativní paliva, bezpečná a chráněná parkoviště). Projekty zatím pokračují podle očekávání a v souladu s příslušnými grantovými dohodami. Případná zpoždění se mohou objevit až v následujících letech.

CEF v odvětví dopravy úspěšně zavedl zásadu ztráty v případě nevyužití. Pokud se realizace projektu zpozdí, upraví se jeho rozsah a odpovídajícím způsobem se sníží grant. Rozpočet je pak k dispozici v další výzvě k podávání návrhů (s využitím prostředků z dřívějších operací).

Energetika:

Prostředky na závazky programu CEF **v odvětví energetiky** na období 2021–2023 původně činily 2 397 milionů EUR, včetně 5,9 milionu EUR příjmů přidělených v roce 2021 z předchozích inkasních příkazů v rámci CEF na období 2014–2020[26].

Granty udělené na základě výzev k podávání návrhů na projekty společného zájmu a na projekty přeshraniční spolupráce v oblasti obnovitelné energie v letech 2021–2024 dosáhly celkové výše 3 542 milionů EUR, přičemž přeshraniční výzvy v oblasti obnovitelné energie z roku 2024 stále běží.

430 milionů EUR bylo převedeno z prostředků na závazky v rámci CEF v odvětví energetiky na rok 2023 do CEF v odvětví dopravy. To svědčí o tom, že rozpočet Nástroje pro propojení Evropy je mezi těmito třemi odvětvími využíván co nejefektivněji. V roce 2023 měl CEF v odvětví energetiky stále omezené portfolio projektů, kterým bylo přiděleno financování, přičemž některé z nich se potýkaly se zpožděním realizace. Současně CEF v odvětví dopravy předsunul svůj rozpočet a mohl využít převedený rozpočet v rámci výzev CEF v odvětví dopravy z roku 2023.

[26] Podle prvního víceletého pracovního programu na rok 2021, C(2021) 5791 final ze dne 6. srpna 2021: Prováděcí rozhodnutí Komise o financování Nástroje pro propojení Evropy a o přijetí víceletého pracovního programu na období 2021–2027.

Převedený rozpočet bude od roku 2025 vrácen do CEF v odvětví energetiky a očekává se, že bude přidělen v následujících letech, neboť se očekávají velké investiční potřeby v nových kategoriích energetické infrastruktury (zejména v případě elektrizačních soustav na moři a vodíku). Výsledky výzvy v rámci CEF týkající se projektů společného zájmu a projektů ve společném zájmu z roku 2024 potvrdily toto: udělené granty dosahují celkové výše 1 250 milionů EUR, přičemž projekty týkající se elektrizačních soustav na moři a vodíkových projektů jsou součástí 24 ze 41 vybraných návrhů (dosahujících výše 947 milionů EUR, tj. 76 % přidělených finančních prostředků).

Digitální technologie:

150 milionů EUR z referenční částky v právním základu pro CEF v odvětví digitálních technologií bylo převedeno do aktu o čipech a 110 milionů EUR z referenční částky bylo převedeno do iniciativy IRIS^2 (Družicová infrastruktura pro odolnost, propojení a bezpečnost) na období 2024–2027.

Začátek provádění CEF v odvětví digitálních technologií se poněkud opozdil, a to z důvodu určitého zpoždění při přijímání, novosti programu a inovativního charakteru některých témat (např. 5G pro propojenou a automatizovanou mobilitu). V souladu s tím byly projekty v rámci 1. výzvy zahájeny v lednu 2023, projekty v rámci 2. výzvy začátkem roku 2024, projekty v rámci 3. výzvy začátkem roku 2025 a projekty v rámci 4. výzvy by měly být zahájeny začátkem roku 2026.

Tři výzvy v rámci pracovního programu na období 2021–2023 se řídily plánovacím harmonogramem „jedna za rok“, přičemž celkové rozpočtové závazky byly velmi dobré a odpovídaly přiděleným finančním prostředkům, zejména v případě projektů podmořských kabelů předložených v rámci výzvy Digital Global Gateways.

Ačkoli první výsledky projektů budou k dispozici až od roku 2025, lze říci, že současné portfolio projektů jde správnou cestou. Po prvních třech výzvách financuje CEF v odvětví digitálních technologií v současné době 117 projektů pokrývajících jeho hlavní témata s celkovým rozpočtem přesahujícím 640 milionů EUR.

VI. Závěry a výhled na zbývající období víceletého finančního rámce

Celý rozpočet složky CEF **v odvětví dopravy** bude poskytnut v roce 2025 a v rámci současného víceletého finančního rámce se neplánují žádné další výzvy, ledaže budou k dispozici prostředky získané z dřívějších operací, které nebyly v projektech využity.

Všechny projekty vybrané ve výzvách v rámci CEF v odvětví dopravy mají vysokou přidanou hodnotu EU a měly by přispět k dokončení sítě TEN-T. Potřeba investic do sítě TEN-T současně zůstává vysoká. Podle stanoviska koordinátorů TEN-T z dubna 2024[27] činí celková investice potřebná k dokončení hlavní a rozšířené hlavní sítě TEN-T v příštích 15 letech 845 miliard EUR. Tato hodnota zohledňuje všechny nové požadavky, které byly

[27] Propojení Evropy. Finanční podpora a financování dopravy přizpůsobené budoucím výzvám. Stanovisko koordinátorů TEN-T.

přidány během revize nařízení o TEN-T. Jen u projektů s nejvyšší přidanou hodnotou EU se zbývající částka k investování odhaduje na přibližně 210 miliard EUR.

Současný geopolitický kontext vyžaduje, abychom co nejrychleji investovali do projektů vojenské mobility, které zvýší kapacitu pro rozsáhlé přesuny vojsk a těžkého materiálu v krátkém čase. Tyto projekty by měly být prováděny koordinovaně mezi členskými státy, aby byla umožněna bezproblémová přeshraniční mobilita.

Pokud jde o složku **CEF v odvětví energetiky**, Komise bude až do roku 2027 pokračovat ve vyhlašování výzev k podávání návrhů na projekty společného zájmu a projekty ve společném zájmu a na přeshraniční projekty v oblasti obnovitelných zdrojů, přičemž se očekává, že do konce programu bude poskytnut celý rozpočet. Vysoká přidaná hodnota EU u projektů CEF v odvětví energetiky vyplývá z jejich přínosu k integraci vnitřních trhů s energií, k bezpečnosti dodávek energie a k dekarbonizaci energetického systému.

Podle studie investičních potřeb zveřejněné v lednu 2025[28] budou jen investiční potřeby pro přeshraniční projekty v oblasti elektřiny a připojení na moři v letech 2024–2040 činit 130 miliard EUR. **Projekty přeshraniční spolupráce v oblasti obnovitelné energie** jsou klíčem k využití asymetrií výrobního a poptávkového potenciálu a již nyní jsou nezbytné pro členské státy, v nichž byly vyčerpány všechny možnosti domácího nasazení. Pro tyto projekty, které jsou spojeny s velkými kapitálovými výdaji a vyšší mírou složitosti a rizik, například kvůli obtížnému hledání dohod o sdílení nákladů a přínosů mezi členskými státy, je podpora ze strany EU zásadní.

Druhý pracovní program **CEF v odvětví digitálních technologií** (2024–2027) vychází z výsledků a zkušeností získaných při provádění prvního pracovního programu (2021–2023) a z vyvíjejících se politických priorit v oblasti infrastruktury pro digitální konektivitu. CEF v odvětví digitálních technologií bude i nadále podporovat výše uvedená témata páteřní konektivity a 5G, a to s určitými úpravami v případě výzev souvisejících s 5G, které jsou nyní začleněny do „rozsáhlých pilotních projektů 5G“ (počínaje výzvou č. 4, otevřenou 22. října 2024).

Při plánovaném rozdělování rozpočtu na období 2024–2027 ve výši 865 milionů EUR bude dávána priorita zvyšování kapacity, odolnosti a bezpečnosti přeshraniční konektivity EU, přičemž 542 milionů EUR je určeno na financování globálních bran (global gateways) nebo podmořských kabelů. Další prioritou je pokračování v zavádění nejmodernější konektivity pro pokročilé a inovativní aplikace, přičemž 205 milionů EUR je určeno na pilotní projekty 5G. Na zavádění přeshraničních kvantových komunikačních spojení mezi členskými státy bylo vyčleněno 90 milionů EUR.

[28] Evropská komise: Generální ředitelství pro energetiku, Finesso, A., Kralli, A., Bene, C., Goodall, F. a další, *Investment needs of European energy infrastructure to enable a decarbonised economy - Final report* (Investiční potřeby evropské energetické infrastruktury k uskutečnění dekarbonizované ekonomiky – Závěrečná zpráva), Úřad pro publikace Evropské unie, 2025.

Probíhají práce na **průběžném hodnocení CEF na období 2021–2027**, jehož cílem je program CEF hlouběji analyzovat. Bylo zadáno vyhotovení podpůrné studie a v listopadu 2024 Komise zveřejnila „Rámec pro monitorování a hodnocení“ (SWD(2024) 276)[29].

[29] Pracovní dokument útvarů Komise. Rámec pro monitorování a hodnocení Nástroje pro propojení Evropy na období 2021–2027.